

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
LITERATURES ROMÀNIQUES

Coordinació: GRIFOLL AVILA, ISABEL

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	LITERATURES ROMÀNIQUES			
Codi	101477			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Llengües Aplicades i Traducció i Grau en Filologia Catalana i Estudis Occitans	5	OPTATIVA	Presencial
	Grau en Filologia Catalana i Estudis Occitans	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	3		3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	GRIFOLL AVILA, ISABEL			
Departament/s	FILOLOGIA I COMUNICACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 (HP) + 90 (HNP)			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
	Fonts / Documents / Bibliografia: Anglès/Castellà/Català/Francès/Italià/Llatí/Occità			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
GRIFOLL AVILA, ISABEL	isabel.grifoll@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

Introducció a la història de les literatures romàniques medievals. Tradició èpica i narrativa.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Coneixement de les literatures medievals en llengües romàniques.
- Coneixement de les tècniques i mètodes filològics, i d'anàlisi literària.
- Coneixement de la història i la cultura de la Romània.

Competències

- CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloquin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- CB4 Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- CB5 Saber desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- CG3 Realitzar amb qualitat i rigor el treball assignat.
- CG4 Aplicar la capacitat de raonament i anàlisi crítica, i la de presa de decisions per a la resolució de problemes.
- CG6 Implantar la capacitat d'aprenentatge autònom.
- CG7 Valorar la capacitat d'organització i planificació de la feina i la investigació.
- CG11 Buscar i gestionar adequadament la informació, a partir de fonts i tipologies documentals diverses.
- CG12 Utilitzar adequadament la terminologia i les tècniques pròpies de l'àmbit disciplinari o professional.
- CT5 Adquirir nocions essencials del pensament científic.
- CE6 Definir les tradicions literàries i culturals occidentals.

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Les literatures romàniques. Orígens. Oral i escrit. L'ensenyament medieval. Centres de producció i recepció. Gèneres literaris.

2. L'èpica a la Romània. Els herois, els déus i la guerra. Epogènesi. Monjos i joglars. Hagiografia i èpica. Feudalisme i Croades. La *chanson de geste*. La *Chanson de Roland*. El *Roland occità* (el *Rollan a Saragossa* i el *Ronsasvals*). El cicle carolingi. El cicle de Guillem d'Orange (la *Chançon de Guillelme*). El cicle dels vassalls rebels (el *Raoul de Cambrai*). L'èpica a Occitània (el *Girart de Roussillon* i la *Canso d'Antiocha*).

3. La narrativa a la Romània. El *roman* de matèria antiga: llegat clàssic i traducció. La creació de la ficció. Matèria de Bretanya: les versions del *Tristan*. Narrativa breu: el *lai*. Maria de França i els *lais* anònims. Matèria artúrica. La llegenda del rei Artús. Chrétien de Troyes. Cavalleria i novel·la. El tema del Graal. El *roman* idíl·lic. La narrativa al segle XIII. Del vers a la prosa. Compilacions i refoses. La narrativa a Occitània i Catalunya (les *novas rimadas*, Ramon Vidal de Besalú, *Flamenca*, *Jaufre* i altres).

Eixos metodològics de l'assignatura

activitat	CODIFICACIÓ / descripció / tipologia TPD	O*	G*	HP*	HNP*
Classe magistral (M)	Vegeu CONTINGUTS (temari)			25	
Seminaris (S)					
Pràctiques (P)	P-1 Quèstions generals P-2– P-3 Textos d'èpica romànica (anàlisi i comentari) P-4 – P-10 Textos de narrativa romànica (anàlisi i comentari)			25	
Treballs (T)	T-1 Treball sobre un autor/text del temari.				50
Tutories (Tut)	Tut 1 – Tut 2 – Preparació treball sobre un autor/text del temari. Tut 3 – Tut 4 – Preparació temari per a l'examen			8	
Altres (AA)	AA – Sessió de control i revisió de l'aprenentatge (treball i temari)			2	
Avaluació (AV)	Vegeu taula de mecanismes d'avaluació				40
TOTAL				60	90

O: Objectiu. G: número de grups implicats en l'activitat. HP: hores presencials de l'alumne. HNP: hores no presencials de l'alumne.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

(PLA DE DESENVOLUPAMENT PER SETMANES LECTIVES)

1. Les literatures romàniques. Orígens. Oral i escrit. L'ensenyament medieval. Centres de producció i recepció. Gèneres literaris (M).
2. L'èpica a la Romània. Els herois, els déus i la guerra. Epogènesi. Monjos i joglars. Hagiografia i èpica. Feudalisme i Croades. La *chanson de geste*. Cicles èpics (M).
3. La *Chanson de Roland*. El *Roland* occità (M).
4. Lectura de la *Chanson de Roland* (P).
5. La narrativa a la Romània. El *roman* de matèria antiga: llegat clàssic i traducció. La creació de la ficció. Matèria de Bretanya: les versions del *Tristan* (M).
6. Lectura de les versions del *Tristan* (P).
7. Narrativa breu: el *lai*. Maria de França i els *lais* anònims. Lectura de Maria de França, *Lais* (M i P).
8. Matèria artúrica. La llegenda del rei Artús. Chrétien de Troyes. Cavalleria i novel·la (M).
9. Lectura de Chrétien de Troyes, *Erec* / Chrétien de Troyes, *Li chevaliers au lion* (P).
10. El tema del Graal (M).
11. Lectura de Chrétien de Troyes, *Li contes del graal* (P).
12. El *roman* idíl·lic. La narrativa al segle XIII. Del vers a la prosa. Compilacions i refoses (M).
13. La narrativa a Occitània i Catalunya (les *novas rimadas*, Ramon Vidal de Besalú, *Flamenca*, *Jaufre* i altres) (M).
14. Lectura de textos en *novas rimadas* / *noves rimades* (a determinar) (P).
15. Sessions de control i revisió de l'aprenentatge (AA).

Sistema d'avaluació

mecanismes d'avaluació	codificació / descripció-criteris / tipologia TPD	observacions	O*	Activitat	%*
Assistència i participació (As)		És condició indispensable haver realitzat les lectures obligatòries per obtenir aquest percentatge en l'avaluació final			10%
Taller d'avaluació (TA) (Examen)	Examen temari			Prova escrita	30%
Informe (In) / Treballs (T)	t-1 – Treball sobre un autor/obra del temari.			Treball	45%

Altres (A)	Control de les lectures obligatòries (fonts primàries) Control de la bibliografia (fonts secundàries)			Avaluable en examen/treball, o Test/Questionari	15%
TOTAL					100

O: Objectiu. %: percentatge en la nota final.

Totes les activitats obtindran una primera puntuació (x) segons el barem estàndard (0 a 10). Finalitzat el període d'avaluació (recuperació inclosa), s'aplicarà a cada puntuació (x) el percentatge que li correspon segons el sistema d'avaluació de l'assignatura, amb el resultat d'una puntuació (y) per a cada activitat. Si la suma resultant (y) és 5 (o superior), la qualificació serà APROVAT (o NOTABLE, EXCEL·LENT). En cas contrari, SUSPENS.

· Totes les activitats (examen, treballs), amb un valor de 30% (o superior), són de caràcter obligatori. Si l'estudiant no es presenta a l'examen o no realitza alguna de les activitats prescriptives obligatòries, serà qualificat amb un SUSPENS, encara que la suma de totes les altres puntuacions (y) pugui ser 5 (o superior). En aquest cas, es consignaria un SUSPENS (4,9) a l'acta. Si l'estudiant, per motius diversos, únicament pot acomplir menys del 50% de les activitats programades, la qualificació serà NO PRESENTAT.

· Per a les activitats ponderades amb un 30% (o +), que tenen dret a la convocatòria de recuperació, podeu consultar la Normativa d'avaluació de Graus i Màsters de la UdL.

· En cas de frau acadèmic o còpia espontània, s'aplicarà el que estableix la Normativa de l'avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters de la UdL.

*L'estudiant o l'estudianta que es vulgui acollir a l'avaluació alternativa haurà de presentar un contracte de treball o justificar, mitjançant un escrit dirigit a la degana, les raons que li impossibiliten fer l'avaluació contínua en un termini de cinc (5) dies des del començament del quadrimestre. Per a més informació, envieu un correu electrònic a lletres.secretariacentre@udl.cat o adreueu-vos a la Secretaria Acadèmica de la Facultat de Lletres.

· Avaluació alternativa: 1 Prova escrita / Examen: 35% + 1 Treball: 65%. Concedida l'avaluació alternativa, contacteu amb la professora per correu electrònic.

Bibliografia i recursos d'informació

Fonts primàries:

[Lectures obligatòries]

· *Chanson de Roland*

La cançó de Roland. Presentació d'Isabel de Riquer. Traducció de Joan Jubany. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1984 (Biblioteca Mínima, 11).

Chanson de Roland. Cantar de Roldán y el "Roncesvalles" navarro. Edición de Martín de Riquer. Barcelona: El Festín de Esopo, 1983 (Biblioteca Filológica, 1). / Barcelona: El Acantilado, 2003 (El Acantilado, 78).

Cantar de Roldán. Traductora Isabel de Riquer. Madrid: Gredos, 1999 (Clásicos Medievales, 15).

· *Tristan*

Bédier, Joseph. *El romanç de Tristany i Isolada*. Traducció i nota preliminar de Carles Riba. Presentació de Martí de Riquer. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1981 (Narrativa, 10).

La leyenda de Tristán e Iseo. Edición de Isabel de Riquer. Madrid: Siruela, 1996 (Selección de Lecturas

Medievales, 43).

Tomás de Inglaterra, Berol, María de Francia y otros. *Tristán e Iseo*. Edición de Isabel de Riquer, epílogo de Michel Cazenave. Madrid: Siruela, 2001 (Biblioteca Medieval, 14).

· Maria de França, *Lais*.

María de França. *Lais*. Traducció de Joan Jubany. Presentació de Jaume Vallcorba. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1991 (Biblioteca Mínima, 27).

María de Francia. *Lais*. Edición bilingüe y prólogo de Luis Alberto de Cuenca. Madrid: Editora Nacional, 1975 (Alfar, 7). / Barcelona: El Acantilado, 2017 (Narrativa del Acantilado, 287).

María de Francia. *Los Lais*. Texto original, traducción, introducción y notas por Ana María Holzbacher. Barcelona: Sirmio - Quaderns Crema, 1992 (El Festín de Esopo, 4).

María de Francia. *Lais*. Introducción, traducción y notas de Carlos Alvar. Madrid: Alianza Editorial, 1994 (El Libro de Bolsillo, Literatura; 1688).

· Chrétien de Troyes

Chrétien de Troyes. *Erec y Enid*. Edición preparada por Carlos Alvar. Traducción, introducción y notas de Carlos Alvar, Mª Victoria Cirlot y Antoni Rosell. Madrid: Editora Nacional, 1982 (Biblioteca de la Literatura y el Pensamiento Universales, 38). / Madrid: Ediciones Siruela, 1987 (Selección de Lecturas Medievales, 22). / Madrid: Alianza Editorial, 2011 (El Libro de Bolsillo, Literatura; 14).

Chrétien de Troyes. *El cavaller del lleó*. Traducció de Meritxell Simó. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 2001 (Biblioteca Mínima, 106).

Chrétien de Troyes. *El caballero del león*. Edición preparada por Marie-José Lemarchand. Segunda edición corregida. Madrid: Ediciones Siruela, 1986 (Selección de Lecturas Medievales, 7). / Madrid: Ediciones Siruela, 2001 (Biblioteca Medieval, 3).

Chrétien de Troyes. *El caballero del león*. Introducción y traducción de Isabel de Riquer. Madrid: Alianza Editorial, 1988 (El Libro de Bolsillo, Clásicos; 1313). / Madrid: Alianza Editorial, 2000 (Biblioteca Temática, Biblioteca Artúrica).

Chrétien de Troyes. *El conte del graal*. Traducció i pròleg de Martí de Riquer. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1989 (Biblioteca Mínima, 21)

Chrétien de Troyes. *Li contes del graal. El cuento del grial*, por Martín de Riquer. Barcelona: El Festín de Esopo, 1985 (Biblioteca Filológica, 6). / Barcelona: Sirmio, 1989 (El Festín de Esopo, 1). / Barcelona: El Acantilado, 2003 (El Acantilado, 70).

· *Novas rimadas / Noves rimades* (a seleccionar).

Vidal de Besalú, Ramon. *Obra completa*. A cura d'Anton M. Espadaler. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona, 2018 (Filologia UB).

Flamenca. Traducció, pròleg i notes a cura d'Anton M. Espadaler. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona, 2015 (Filologia UB).

Jaufré. Traducció i estudi d'Anton M. Espadaler. Barcelona: Barcino, 2021 (Biblioteca Barcino, 14).

Torroella, Guillem de. *La faula*. Edició crítica d'Anna Maria Compagna Perrone Capano. Barcelona - Palma de Mallorca: Publicacions de l'Abadia de Montserrat - Edicions UIB, 2007 (Biblioteca Marian Aguiló, 45).

Fonts secundàries:

- Aragón Fernández, Mª Aurora. *Literatura del Grial: siglos XII y XIII*. Madrid: Síntesis, 2003 (Historia de la Literatura Universal, Literatura Francesa y Francófona; 42).
- The Arthur of the French: The Arthurian Legend in Medieval French and Occitan Literature*. Edited by Glyn S. Burgess, Karen Pratt. Cardiff: University of Wales Press, 2006.
- The Arthurian Encyclopedia*. Edited by Norris J. Lacy. Woodbridge: Boydell Press, 1988 (1986).
- Aubailly, Jean-Claude. *La Fée et le chevalier: Essai de mythanalyse de quelques lais féeriques des XIIe et XIIIe siècles*. Paris: Librairie Honoré Champion, 1986.
- Aurell, Martin. *La Légende du roi Arthur*. Paris: Perrin, 2007.
- Barber, Richard W. *The Holy Grail: Imagination and Belief*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2004. / Trad. esp. *El Santo Grial: historia de una leyenda*. Barcelona: La Liebre de Marzo, 2007.
- Baumgartner, Emmanuèle. *Tristan et Iseut: De la légende aux récits en vers*. Paris: Presses Universitaires de France, 1987.
- Bédier, Joseph. *Les Légendes épiques: Recherches sur la formation des chansons de geste*, 4 vols. Deuxième édition revue. Paris: Librairie ancienne Édouard Champion, 1914-1921.
- Bezzola, Reto R. *Les Origines et la formation de la littérature courtoise en Occident*, 3 vols. Paris: Champion, 1984 (1944).
- Bezzola, Reto R. *Le Sens de l'aventure et de l'amour (Chrétien de Troyes)*. Paris: Le Jeune Parque, 1947. / Reimpressió. Paris: Honoré Champion, 1968.
- Boutet, Dominique. *La Chanson de geste: Forme et signification d'une écriture épique du Moyen Âge*. Paris: Presses Universitaires de France, 1993.
- Burger, André. *Tuold, poète de la fidélité: Essai d'explication de la Chanson de Roland*. Genève: Droz, 1977.
- Burgess, Glyn S. *The Lais of Marie de France: Text and Context*. Manchester: Manchester University Press, 1987.
- The Cambridge Companion to Medieval Romance*. Edited by Roberta L. Krueger. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
- Chocheyras, Jacques. *Tristan et Iseut: Genèse d'un mythe littéraire*. Paris: Champion, 1996.
- Cirlot, Victoria. *La novela artúrica: Orígenes de la ficción en la cultura europea*. Barcelona: Montesinos, 1987.
- Cirlot, Victoria. *Grial: Poética y Mito (siglos XII - XV)*. Madrid: Siruela, 2014.
- A Companion to Chretien de Troyes*. Edited by Norris J. Lacy, Joan Tasker Grimbert. Cambridge: D. S. Brewer, 2008.
- Echard, Siân. *Arthurian Narrative in the Latin Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- L'Epica*, a cura di Alberto Limentani e Marco Infurna. Bologna: Il Mulino, 1986.
- L'Épopée*, sous la direction de Juan Victorio avec la collaboration de J. C. Payen. Turnhout: Brepols, 1987.
- Faral, Edmond. *La Légende arthurienne: Études et documents*, 3 vols. Paris: Honoré Champion, 1969 (1929).
- García Gual, Carlos. *Primeras novelas europeas*. Madrid: Istmo, 1974.
- García Gual, Carlos. *Historia del rey Arturo y de los nobles y errantes caballeros de la Tabla Redonda: Análisis de un mito literario*. Madrid: Alianza Editorial, 1983.
- Girbea, Catalina. *La Couronne et l'auréole: Royauté terrestre et chevalerie céleste dans la légende arthurienne (XIIe - XIIIe siècles)*. Turnhout: Brepols, 2007.

Huchet, Jean-Charles. *Le roman médiéval*. Paris: Presses Universitaires de France, 1984.

Huchet, Jean-Charles. *Le roman occitan médiéval*. Paris: Presses Universitaires de France, 1991.

Köhler, Erich. *Ideal und Wirklichkeit in der höfischen Epik: Studien zur Form der frühen Artus- und Graaldichtung*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1956. / Trad. esp. *La aventura caballeresca: Ideal y realidad en la narrativa cortés*. Barcelona: Sirmio, 1990.

Lafont, Robert. *La Geste de Roland*, 2 vols. Paris: L'Harmattan, 1991.

The Legacy of Chrétien de Troyes, 2 vols. Edited by Norris J. Lacy, Douglas Kelly. Amsterdam: Rodopi, 1987-1988.

Limacher-Riebold, Ute. *Entre "novas" et "romans": Pour l'interprétation de "Flamenca"*. Alessandria: Edizioni dell'Orso, 1997.

Limentani, Alberto. *L'eccezione narrativa: La Provenza medievale e l'arte del racconto*. Torino: Einaudi, 1977.

Literatura europea dels orígens: Introducció a la literatura romànica medieval, coordinada per Jordi Cerdà. Barcelona: UOC, 2012.

Madelénat, Daniel. *L'Épopée*. Paris: Presses Universitaires de France, 1986.

Materiali arturiani nelle letterature di Provenza, Spagna, Italia, a cura di Margherita Lecco. Alessandria: Edizioni dell'Orso, 2006.

Ménard, Philippe. *Les Lais de Marie de France: Contes d'amour et d'aventure du Moyen Âge*. Paris: Presses Universitaires de France, 1979.

Real, Elena. *Épica medieval francesa*. Madrid: Síntesis, 2002.

Le Récit idyllique: Aux sources du roman moderne. Édition Claudio Galderisi, Jean-Jacques Vincensini. Paris: Classiques Garnier, 2009.

Riquer, Martín de. *Los cantares de gesta franceses: sus problemas, su relación con España*. Madrid: Gredos, 2009.

Riquer, Martín de. *La leyenda del graal y temas épicos medievales*. Madrid: Prensa española, 1968.

Le Roman de Tristan: Le maschere di Béroul: Atti del Seminario di Verona 14-15 maggio 2001, a cura di Rosanna Brusegan. Roma: Salerno Editrice, 2001 (= *Medioevo Romano*, XXV).

Sienart, Edgard. *Les Lais de Marie de France: Du conte merveilleux à la nouvelle psychologique*. Paris: Honoré Champion, 1984 (1978).

Torres Asensio, Gloria. *Los orígenes de la literatura artúrica*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2003.

Varvaro, Alberto. *Literatura romànica de la Edad Media: Estructuras y formas*. Barcelona: Ariel, 1983,